

Metakognisjon

og

refleksjon

I denne oppgaven skulle vi diskutere begrepene «metakognisjon» og «refleksjon»:

Metakognisjon

I artikkelen "Lærere og foreldre - ta språket tilbake!" på forskning.no tar professor Finn Egil Tønnessen (2015) for seg begrepet metakognisjon slik det blant annet brukes i Ludvigsen-utvalget. Han er kritisk til bruken av begrepet i skolesammenheng fordi det kan virke fremmedgjørende i kommunikasjon med hjemmet. Dessuten hevder han at mange lærere sliter med å forstå hva begrepet innebærer.

Ordbruken kan bli fremmedgjørende og, i verste fall, kan den bidra til å skape avstand mellom skolen og foreldrene/elevne. I stedet for å bruke "å ha evne til metakognisjon" så kan man si "evne til å se sammenhenger", "utenfrablikk", "metaperspektiv" og så videre. Når man tar dette opp med foreldre på utviklingssamtaler og til elever i forbindelse med klargjøring av vurderingskriterier, så kan det også illustreres med figurer som minner om den vi har sett i SOLO taksonomien til Biggs.

Tønnessen (2015) forklarer selve begrepet metakognisjon slik:

"Ordet 'metakognisjon' ble innført av Flavell (1979), og blir særlig brukt om læring og problemløsning. To hovedkomponenter framheves: a) kunnskap om egne evner, om arbeidsoppgavenes egenart og om mulige arbeidsmåter og b) regulering og kontroll av eget arbeid."

Det kan også være verdt å få med seg svaret på Tønnessens kritiske innlegg (Furnes & Norman, 2016): Kunnskap om metakognisjon er viktig i skolen. Her åpnes det opp for at begrepet metakognisjon kan være problematisk å forholde seg til, men at det uansett finnes et klart skille mellom kognisjon og metakognisjon.

Metakognisjon kan vi også relatere til det vi tidligere har lært om studiestrategier, siden vi ved å reflektere over hvilken læringstype som passer hver enkelt også bruker en metakognitiv kompetanse. Som en følge av at man reflekterer over læringstyper og studiestrategier kan man også få en bedre forståelse og et bedre utbytte av disse strategiene.

«Pressley og McCormick(1998) framhever at metakognitiv kompetanse trolig best læres i en sosial sammenheng og er ferdigheter som antakelig må iverksettes og langsomt overføres til eleven av en kompetent voksen (lærer som veileder). Undervisningsopplegg med sikte på å utvikle metakognitive ferdigheter synes å være forankret i et konstruktivistisk læringssyn: Eleven må selv skape sine egen metakognitive kompetanse. Det forutsettes da at eleven selv er en aktiv deltaker i læreprosessen, men det framheves også at den som skal utvikle metakognitive ferdigheter, nok kan ha nytte av det Jerme Bruner kaller "scaffolding" - dvs. stillaser i form av konkrete modeller - eg. "oppskrifter" på hvordan de kan arbeide (Pressley og McCormick 1995). En god lærer vil antakelig bygge stillas rundt de metakognitive ferdighetene som synes å fungere for eleven.» Hentet fra:

<http://www.elevsiden.no/laering/1098311719>

Det krever nok en viss innsikt og kompetanse rundt metakognisjon for å være bevisst på at det er det man driver med, og for å kunne utvikle denne evnen. Det er én ting å forstå at man står overfor en utfordring, -en annen å ha oversikt over og kunnskap om hvilke strategier man må bruke for å løse den. Å tenke rundt hvordan man tenker, -det er ganske komplisert å få til. Da er det kanskje lettere å få hjelp av en lærer eller veileder til å reflektere i etterkant av prosessen, for å se om ting kan gjøres mere hensiktsmessig neste gang.

"Metakognisjon innebærer derfor kunnskap om anvendelsen av alternative strategier for å kunne nå et oppsatt læringsmål."

Og: *"Kunnskap om strategivariabler referer til elevens viten om strategier og prosedyrer som skal til for å nå ulike læringsmål. Kunnskap om strategivariablene dreier seg om å forstå når, hvor, hvordan og hvorfor ulike strategier kan benyttes. Elever med god metakognitiv kompetanse vil ha et stort repertoar av tilnæringsmåter til en læringsoppgave eller i en problemløsningsituasjon."* (Lindbäck, 2003)

Refleksjon

Refleksjon handler om å se tilbake på og sette ord på (gjerne skriftlig og/eller muntlig) det man har opplevd, gjort, lært, vært med på. I artikkelen Refleksjonens mening i lærerutdanningen på forskning.no (sitert av Rugland 2002) kan vi lese at *"refleksjon skal være med på å gi mening, som i neste omgang også gjør det mulig å handle i nye situasjoner. Det skal også bidra til at vi kan prøve ut ny kunnskap og nye tanker"*. Teksten er et intervju med Kari Søndena i forbindelse med hennes doktorgradsdisputas: *"Tradisjon og Transcendens - ein fenomenologisk studie av refleksjon i norsk førskulelærerutdanning."*

Kilder:

Furnes, Bjarte og Norman, Elisabeth (2016) Kunnskap om metakognisjon er viktig i skolen. Hentet fra <http://forskning.no/blogg/sprakloyper/kunnskap-om-metakognisjon-er-viktig-i-skolen>

Rugland, Egil (2002) Refleksjonens mening i lærerutdanningen. Hentet fra <http://forskning.no/skole-og-utdanning/2008/02/refleksjonens-mening-i-laererutdanningen>

Tønnessen, Finn Erik (2015) Lærere og foreldre - ta språket tilbake! Hentet fra <http://forskning.no/blogg/sprakloyper/laerere-og-foreldre-ta-spraket-tilbake>

Lindbäck S.O. (2003). Elevsiden.no Hentet fra <http://www.elevsiden.no/laering/1098311719>

Pressley, M. & McCormick C.B. (1995). Advanced educational psychology. HarperCollins, New York. Hentet fra <http://www.elevsiden.no/laering/1098311719>